

Ústavný súd
Slovenskej republiky
K o š i c e

Podľa článku 125 ods. 1 písm. a/ a článku 130 ods. 1 písm. e/ Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 18 ods. 1 písm. e/ a § 37 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov podávam

n á v r h

na začatie konania o súlade

ustanovení článku I bod 3, bod 5, bod 8, bod 10, bod 11, článku II a článku III zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov s čl. 1 ods. 1 prvá veta a čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky

a navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podľa článku 125 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky a § 37 až 41b zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov vydal tento

n á l e z :

ustanovenia článku I bod 3, bod 5, bod 8, bod 10, bod 11, článku II a článku III zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov **nie sú v súlade** s čl. 1 ods. 1 prvá veta a čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky.

Zároveň navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v súlade s čl. 125 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky **pozastavil účinnosť** ustanovení článku I bod 3, bod 10, bod 11 zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov.

O d ô v o d n e n i e :

Podľa článku 1 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa článku 31 Ústavy Slovenskej republiky zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa článku 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa článku 125 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ak ústavný súd prijme návrh na konanie podľa odseku 1, môže pozastaviť účinnosť napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok.

Podľa § 39 ods. 8 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky **v znení účinnom pred 26. májom 2011** tajne sa hlasuje v prípadoch ustanovených ústavou, zákonom, pri voľbe alebo pri odvolaní, alebo ak sa na tom uznesie národná rada bez rozpravy. Ak ide o voľbu alebo o odvolanie, národná rada sa môže bez rozpravy uznieť, že bude o tejto veci hlasovať verejne, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Podľa článku I bod 3 zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, v § 39

odsek 8 znie: Tajne sa hlasuje v prípadoch ustanovených ústavou alebo ak sa na tom na návrh najmenej 15 poslancov bez rozpravy uznesenie národná rada. Takýto návrh sa podáva najneskôr do začiatku rokovania o tomto bode programu schôdze národnej rady.

Podľa § 110 ods. 2 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky **v znení účinnom pred 26. májom 2011** predsedu a podpredsedov najvyššieho kontrolného úradu volí národná rada v tajnom hlasovaní. Zvolený je kandidát, ktorý získal v tajnom hlasovaní nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Podľa článku I bod 5 zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, v § 110 odsek 2 znie: Za predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu je zvolený kandidát, ktorý získal v hlasovaní nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Podľa § 115 ods. 1 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky **v znení účinnom pred 26. májom 2011** národná rada navrhuje prezidentovi republiky 20 občanov ako kandidátov na sudcov ústavného súdu; navrhnutí sú tí kandidáti, ktorí získajú v tajnej voľbe najviac hlasov, najmenej však nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Podľa článku I bod 8 zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, v § 115 odsek 1 sa vypúšťajú slová „v tajnej voľbe“.

Podľa § 123 ods. 3 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky **v znení účinnom pred 26. májom 2011** navrhnutý je kandidát, ktorý získal vo voľbách v tajnom hlasovaní nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov.

Podľa článku I bod 10 zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, v § 123 odsek 3 sa vypúšťajú slová „v tajnom hlasovaní“.

Podľa § 124 ods. 2 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky **v znení účinnom pred 26. májom 2011** návrh na odvolanie generálneho prokurátora je schválený, ak zaň v tajnom hlasovaní hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných poslancov. Návrh na odvolanie generálneho prokurátora podáva národná rada prezidentovi republiky.

Podľa článku I bod 11 zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, v § 124 odsek 2 sa vypúšťajú slová „v tajnom hlasovaní“.

Podľa § 37 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby **v znení účinnom pred 26. májom 2011** dozorná rada sa skladá zo troch členov. Predsedu a ďalších dvoch členov volí a odvoláva na návrh výboru Národnej rady Slovenskej republiky Národná rada Slovenskej republiky tajným hlasovaním.

Podľa článku II zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, v § 37 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov sa vypúšťajú slová „tajným hlasovaním“.

Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky **v znení účinnom pred 26. májom 2011** predsedu a dvoch podpredsedov volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky tajným hlasovaním.

Podľa článku III zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, v § 8 ods. 2 zákona č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov sa vypúšťajú slová „tajným hlasovaním“.

Zákomom č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov, došlo k zmene zákonnej právnej úpravy týkajúcej sa spôsobu hlasovania Národnej rady Slovenskej republiky pri voľbe a odvolaní. Predchádzajúca zákonná úprava predpisovala tajné hlasovanie o voľbe a odvolaní. Národná rada Slovenskej republiky sa mohla uzniest', že o voľbe a odvolaní bude hlasovať verejne, okrem prípadov, kedy tajnú voľbu expressis verbis obligatórne ustanovovala ústavná alebo zákonná úprava. Predchádzajúca zákonná úprava určovala obligatórnu tajnú voľbu predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, kandidáta na vymenovanie za generálneho prokurátora Slovenskej republiky a predsedu a členov dozornej Fondu národného majetku Slovenskej republiky. Zmenou predchádzajúcej zákonnej úpravy vykonanou zákonom č. 153/2011 Z. z. sa zrušilo obligatórne tajné hlasovanie o voľbe (prípadne o odvolaní) predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, kandidáta na vymenovanie za generálneho prokurátora Slovenskej republiky a predsedu a členov dozornej Fondu národného majetku Slovenskej republiky.

Politickým pozadím pre prijatie uvedených zmien zákonnej úpravy bola všeobecne známa skutočnosť, že Národná rada Slovenskej republiky, napriek viac násobným pokusom od novembra 2010 do dnešného dňa nebola schopná zvoliť kandidáta na vymenovanie za generálneho prokurátora v tajnej voľbe. Notorietou je tiež skutočnosť, že politické strany vládnej koalície vyvíjali snahu kontrolovať, či poslanci hlasovali v tajnej voľbe v súlade s dohodami vládnej koalície.

Bez ohľadu na politické pozadie, ktoré viedlo k prijatiu legislatívnych zmien, je pri skúmaní súladu novej zákonnej úpravy s ústavou potrebné konštatovať, že ústava výslovne vyžaduje tajné hlasovanie iba pri voľbe predsedu a podpredsedov Národnej rady Slovenskej republiky a pri voľbe predsedov jej výborov. Pri inej voľbe alebo odvolaní ústava tajné hlasovanie expressis verbis nezakotvuje. Je tiež rozpoznané, že inštitút tajnej voľby, respektíve tajného hlasovania vo všeobecnosti, je vlastný niektorým štátom, pričom iné štáty ho nepoznajú vôbec. Z formálneho hľadiska sa preto zdanlivo javí, že zákonodarca bol

oprávnený zrušiť povinnosť tajného hlasovania v tých prípadoch, ktoré ústava nevyžaduje, pričom politické pohnútky zákonodarcu sú irelevantné. Takéto formálne hodnotenie však nie je správne.

Ústavu v materiálnom zmysle netvorí iba jazykové znenie textu, ktorý je formálne obsiahnutý v právnom predpise. Ústava Slovenskej republiky v materiálnom zmysle zahŕňa aj princípy moderného demokratického a právneho štátu, ako aj demokratické tradície, ktoré vznikali a rozvíjali sa na našom území. Z koncepcie materiálneho poňatia ústavy vychádza aj judikatúra ústavného súdu. „Aj zákonodarný orgán je viazaný ústavou **a jej princípmi, ktorých zmenu ústava nepripúšťa**, lebo majú konštitutívny význam pre demokratickú povahu Slovenskej republiky, tak, ako je to deklarované v článku 1 ústavy“ (PL. ÚS 16/95). Predmetom skúmania musí byť preto otázka, či súčasťou Ústavy Slovenskej republiky v materiálnom zmysle je aj zásada tajnosti hlasovania poslancov, ak ide voľbu alebo odvolanie osôb zastávajúcich funkcie, ktoré vzhľadom na svoje právomoci významným spôsobom prispievajú k ochrane ústavnosti, zákonnosti a slobodnej súťaži politických síl.

Je nepochybné, že funkcie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora Slovenskej republiky a vedúcich predstaviteľov Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky zohrávajú v ústavných pomeroch Slovenskej republiky významný prvok ochrany ústavnosti. Právomoci zverené ústavou, ktoré sa k výkonu spomenutých funkcií viažu, sú významným garantom slobodnej súťaže politických síl. Práve slobodná súťaž politických síl je samostatným predmetom ochrany vyjadreným v článku 31 ústavy. Osoby zastávajúce tieto funkcie preto nesmú byť príslušníkmi politických strán a musia poskytovať záruky nezávislosti; v opačnom prípade by bola ich úloha pri ochrane slobodnej súťaže politických síl iluzórna. Miera nezávislosti a nestrannosti osôb zastávajúcich tieto funkcie od politických strán a zoskupení, môže byť priamo ovplyvnená tým, či zvolenie týchto osôb prebehlo mechanizmom tajnej alebo verejnej voľby.

Rozdiel medzi verejným a tajným hlasovaním má svoj materiálny význam. Dôvodom tajného hlasovania je vylúčenie kontroly politických zoskupení nad tým, ako hlasoval konkrétny poslanec, alebo skupina poslancov. Tento dôvod tajného hlasovania je zrejmy aj z historického a komparatívneho hľadiska.¹ Dôvodom, pre ktorý inštitút tajného hlasovania v právnom (ústavnom) poriadku Slovenskej republiky existuje, a pre ktorý možno odlíšiť materiálny význam tohto inštitútu od inštitútu verejného hlasovania, je práve ochrana slobodného výkonu mandátu poslanca a vylúčenie kontroly zo strany politických strán, pri hlasovaní o určitých otázkach (voľba, odvolanie).

¹ http://www.college-de-france.fr/media/rat_soc/UPL8322_gianetti_scrutin.pdf **Secret Voting in the Italian Parliament**, Daniela Giannetti, Department of Political Science, University of Bologna, Version: May 11 2010, strana 2, odsek2: „... Parliaments in the nineteenth century used secret voting in order to protect the freedom and autonomy of representatives from interference, or control, by a monarch or royalist government. ... Contemporary parliaments have in many cases abolished secret voting, or now only use it for nominations or appointments. This limited use of secret voting is consistent with conceptualising representation as accountability, and organising modern democratic parliaments around the central role played by political parties. However, arguments in favour of secret voting survive whereas monarchs have been replaced by political parties; and the autonomy of deputies is advocated against strict party discipline. Preklad: „ ... Parlamenty v devätnástom storočí používali tajné hlasovanie za účelom ochrany slobody a nezávislosti poslancov pred zásahmi alebo kontrolou monarchu alebo vlády v monarchii. ... Súčasný parlamenty v mnohých prípadoch zrušili tajné hlasovanie, alebo ho dnes používajú iba pre menovania a voľby. Toto limitované používanie tajného hlasovania je v súlade s koncepciou zodpovednosti poslancov, ako aj v súlade s organizáciou moderných demokratických parlamentov, pri ktorej hrajú centrálnu úlohu politické strany. Avšak, argumenty v prospech tajného hlasovania naďalej prežívajú, napriek tomu, že monarcha bol nahradený politickými stranami, keďže nezávislosť poslancov je obhajovaná proti prísnej straníckej disciplíne.“

Možno preto uzavrieť, že tajné hlasovanie o voľbe (prípadne o odvolaní) predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, kandidátov na sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky a kandidáta na vymenovanie za generálneho prokurátora Slovenskej republiky prispieva k ochrane ich väčšej nezávislosti od vôle politických strán a zoskupení a slúži k tomu, aby výkon uvedených funkcií prispieval k ochrane ústavnosti a slobodnej politickej súťaže (článok 31 ústavy) pri eliminácii vplyvu partikulárnych záujmov účastníkov politickej súťaže. Tajné hlasovanie sa vo vzťahu k uvedeným kandidátom stalo princípom, ktorý je súčasťou ústavy v materiálnom zmysle. Zrušenie tajného hlasovania v zákonnej úprave je preto zásahom do tohto princípu a je v rozpore s článkom 1 ods. 1 a článkom 31 ústavy.

Ústavný súd Slovenskej republiky sa už zaoberal určitými aspektmi tajného hlasovania z hľadiska hore uvedených argumentov, a to v konaní o ústavnej sťažnosti JUDr. Dobroslava Trnku vedenej pod spisovou značkou I. ÚS 76/2011. Ústavný súd Slovenskej republiky sa nepriamo vyjadril k otázke „tajného hlasovania“ vo vzťahu k voľbe generálneho prokurátora ako k ústavnému princípu a demokratickej tradícii vo väzbe na naše územie a historické okolnosti, ako aj k otázke avizovanej snahy zákonodarcu o upustenie od tohto princípu zmenou zákonnej úpravy. Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol: „V rámci prípadnej zákonnej zmeny (de lege ferenda) netreba ale zabúdať na historický a politický odkaz tajnej voľby, demokratickú tradíciu a ani na to, že časté zmeny volebnej legislatívy alebo zmeny zavedené krátko pred voľbami, či počas nich, možno vnímať aj ako pokus manipulovať volebné zákony v prospech politických strán pri moci. Tento odkaz Etického kódexu Benátskej komisie sa síce dotýka primárne volieb do zastupiteľských orgánov, avšak jeho závery sú použiteľné aj na posudzovaný prípad.“ Ďalej Ústavný súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti uviedol: „Inštitút tajnej voľby má v podmienkach Slovenskej republiky okrem právneho tiež historický a politický aspekt, ktorý nie je celkom bez významu. Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v súvislosti s posudzovaním národnej volebnej legislatívy a jej princípov nezriedka zvykne rešpektovať historické a politické faktory v príslušnej krajine vychádzajúc z názoru, že vlastnosti, ktoré by boli neprijateľné v kontexte jedného systému, môžu byť odôvodnené v kontexte iného (napríklad rozhodnutie ESLP vo veci Tanase proti Moldavsku, sťažnosť č. 7/08, podobne v prípade Podkolzina proti Lotyšsku, sťažnosť č. 46726/99). Inými slovami, historické súvislosti môžu byť dôvodom na zavedenie, dodržiavanie a ochranu takých volebných praktík, ktoré majú chrániť integritu demokratického procesu. Uvedené platí v slovenských podmienkach o to viac, keďže naša spoločnosť v priebehu relatívne krátkej doby bola existenčne konfrontovaná s dvomi totalitnými krajnosťami – fašizmom a komunizmom. Požiadavka na demokratické, tajné (teda skutočne slobodné) voľby výrazným spôsobom zaznela predovšetkým počas novembrových dní v roku 1989. Spolu s ďalšími požiadavkami (zrušenie vedúcej úlohy komunistickej strany, sloboda pohybu, náboženská sloboda, zhromažďovacie a združovacie právo) tvorila v tom čase fundament zmeny, ktorý je aj dnes považovať za hodnotu a tradíciu. Za demokratickú uzanciu je v slovenských podmienkach potrebné považovať tiež – viac ako 14 ročnú – tradíciu tajnej voľby (kandidáta) generálneho prokurátora na pôde národnej rady. Úcta voči tradícii má význam pre právnu istotu. Aktívny účastník novembrových dní politológ Miroslav Kusý v tejto súvislosti v článku pod príznačným názvom „Tajné voľby sú nočnou morou politických strán“ (dostupné na internete: <http://komentare.sme.sk/c/5687353/tajne-volby-su-nocnou-morou-politických-stran.html>) v polemike s iným politológom napísal: „V novembri 1989 sme presadzovali tajné voľby nie len pre občanov. Veď tí ho aj vtedy formálne mali, len sa ho báli využiť. V každej volebnej miestnosti bola aj vtedy plenta, zdrvujúca väčšina voličov však radšej za ňu nešla. My sme žiadali a zaviedli tajné voľby všetkých verejných činiteľov na všetkých úrovniach, pretože dovtedy sa u nás všade volili akklamatívne, na návrh

straníckeho orgánu, čo bola číra formalita. Koho navrhli, ten pod prísnou verejnou kontrolou volieb daným orgánom automaticky prešiel... Taká je naša historická skúsenosť s verejnými a tajnými voľbami, ktorú západné demokracie zrejme nemajú a ktorá mátie tých čo ju s nami neprežili.“ V kontexte s namietanou tajnou voľbou kandidáta na funkciu generálneho prokurátora na pôde Národnej rady ďalej uviedol: „Tajné voľby bránia stranickým centrálam, aby zo svojich poslancov urobili poslušné stádo, ktoré je pod ich permanentnou kontrolou. Keď ich chcú k niečomu primäť, musia ich preto získať, presvedčiť, nestačí im prikázať. Tajné voľby preto zostávajú i trvalou nočnou morou stranických centrál, skúškou ich kvality, tajné voľby rozumne chránia poslancov pred tým, koho volia, lebo napríklad taký nie celkom ideálny generálny prokurátor by mohol aj zneužiť svoje poznatky z verejných volieb o tom, kto hlasoval za jeho zvolenie a kto proti. A opačne by bol nezvolený generálny prokurátor chránený pred tým, ktorí by chceli uňho profitovať z toho, že zaňho verejne hlasovali... Inštitút tajnej voľby má prinajmenej rovnako dobré demokratické korene ako inštitút voľby verejnej a proti demokratickej správe vecí verejných bol v dejinách zneužívaný skôr ten druhý. Nezaviedli sme ho späť po revolúcii 89 z kapricu ani z nevedomosti, ale naopak na základe vlastných skúseností.“.

Okrem hore uvedených dôvodov spočívajúcich na argumentácii, že tajnosť hlasovania o voľbe do označených funkcií je princípom ústavy v materiálnom zmysle a že jej zrušenie zmenou zákonnej úpravy je preto porušením článku 1 ods. 1 v spojení s článkom 31 ústavy, treba uviesť, že existuje aj ďalší osobitný dôvod, pre ktorý je predmetná zákonná úprava v rozpore s ústavou. Týmto ďalším dôvodom je prebiehajúci proces voľby generálneho prokurátora. Nová zákonná úprava, vzhľadom na nadobudnutie jej účinnosti, sa má totiž vzťahovať aj na aktuálnu voľbu do funkcie generálneho prokurátora, ktorá od februára tohto roka nie je obsadená.

K definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv občanov a právnej istoty (PL ÚS 16/95).

Retroaktivita je v právnej teórii chápaná ako aplikácia dispozície právnej normy na právne skutočnosti, ktoré nastali pred jej účinnosťou. Zásahom do stability právnych vzťahov je aj právna norma, ktorá sa síce viaže iba právne skutočnosti, ktoré vznikli po jej účinnosti, avšak ignoruje právny charakter skutočností, ktoré vznikli pred jej účinnosťou a ktoré boli vo vzťahu k predmetu právnej úpravy relevantné. Takýmto príkladom je „zmena pravidiel počas hry“.

Proces voľby generálneho prokurátora tvorí: voľba, opakovaná voľba, nová voľba, opakovaná voľba atď., až do úspešnej voľby (§ 123 zákona č. 350/1996 Z. z.). Zákon ustanovuje, že ak kandidát na vymenovanie za generálneho prokurátora nebol zvolený, vykonajú sa nové voľby (§ 123 ods. 6 zákona č. 350/1996 Z. z.). Zákonná úprava účinná pred 26. májom 2011 neustanovovala, že počas voľby sa zmení spôsob hlasovania z tajného na verejný.

Proces voľby kandidáta na funkciu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na nové funkčné obdobie bol už v Národnej rade Slovenskej republiky začatý (v novembri 2010) a tento proces stále nie je ukončený. Slovenská republika nemá generálneho prokurátora. Ústavnému súdu je z jeho činnosti známe (I. ÚS 76/2011), že niektoré politické strany monitorovali, akým spôsobom hlasovali ich poslanci pri tajnej voľbe, teda či poslanci dodržali politické dohody o spôsobe hlasovania. Je zjavné, že zásadným motívom pre zmenu tajného hlasovania na verejné bola skutočnosť, že tajné hlasovanie neumožňuje dostatočnú kontrolu politických strán nad spôsobom hlasovania poslancov. Tento dôvod nie je legitímny pre

ospravedlnenie zmeny zákonnej úpravy počas procesu voľby generálneho prokurátora. Meniť spôsob voľby počas tohto procesu nie je v súlade so zásadou právneho a demokratického štátu a predstavuje rozpor s článkom 1 ods. 1 ústavy.

S poukazom na uvedené som presvedčený, že ustanovenia článku I bod 3, bod 5, bod 8, bod 10, bod 11, článku II a článku III zákona č. 153/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov nie sú v súlade s článkom 1 ods. 1 prvá veta a s článkom 31 Ústavy Slovenskej republiky.

Návrh na pozastavenie účinnosti napadnutých zákonných ustanovení týkajúcich sa voľby generálneho prokurátora odôvodňujem skutočnosťou, že v prípade aplikácie predmetnej zákonnej úpravy hrozí nebezpečenstvo vzniku vážneho nenapraviteľného následku. Je dôvodný predpoklad, že Národná rada Slovenskej republiky pristúpi v najbližšom čase k verejnej voľbe kandidáta na generálneho prokurátora, postupujúc v súlade s protiústavnou zákonnou právnou úpravou. Generálny prokurátor by tak bol zvolený postupom podľa zákona, ktorý by na základe tohto návrhu mohol byť nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky deklarovaný za rozporný s ústavou. Legitimita verejnej voľby by tak bola spochybnená. Náprava vzniknutej situácie by nebola možná, vzhľadom na trvanie funkcie generálneho prokurátora, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že návrat vzniknutej situácie „do pôvodného stavu“ neprichádza do úvahy.

generálny prokurátor
v z. JUDr. Ladislav Tichý
prvý námestník generálneho prokurátora